

Gliwice, 7 marca 2023 r.

Opinia prawna

Dotyczy: wniosku Komisji Skarg, Wniosków i Petycji w związku z petycją z dnia 18 stycznia 2023 r. w sprawie zwiększenia świadomości prawnej dotyczącej transplantacji

W odpowiedzi na wniosek o wydanie opinii należy wskazać, że decyzja w zakresie stanowiska Komisji w zakresie rozpatrzenia petycji należy wyłącznie do Komisji i ostatecznie do Rady Powiatu Głiwickiego będącej jej adresatem.

Treść petycji dotyczy ewentualnego wsparcia przez Radę Powiatu inicjatywy związanej z edukacją społeczną w zakresie stanu prawnego związanego z zagadnieniem transplantacji i uczestnictwo w procesie informacyjnym na ten temat, a zatem mieści się w zakresie pojęcia przedmiotu petycji określonego w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach oraz §75 Statutu Powiatu, jako dotyczące życia zbiorowego lub wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego.

Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 870) petycja złożona do organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego jest rozpatrywana przez ten organ.

Mając powyższe na uwadze rozpatrzenie petycji powinno mieć formę uchwały, zaś sposób rozpatrzenia poprzedzony stanowiskiem Komisji zależy od decyzji Rady Powiatu.

Odnosząc się do treści petycji należy wskazać, że sama inicjatywa upowszechniania wiedzy związanej z procedurami przekazywania pobierania organów do transplantacji oraz stanu prawnego w tym zakresie, celem zwiększenia dostępności ratowania ludzkiego życia z wykorzystaniem tych procedur – wydaje się słuszna i potrzebna w ocenie opiniującego. Jest to jednak kwestia związana z indywidualną oceną i decyzją każdego człowieka powiązaną w wielu przypadkach światopoglądem i szeroko pojętą sferą osobistych przekonań a w wielu przypadkach również uczuć. Jest zatem zagadnienie wymagające poruszania z dużym wyczuciem i ostrożnością, co należałoby pozostawić podmiotom i organizacjom posiadającym wiedzę fachową zarówno co do samej transplantologii jak i sposobu przekazywania wiedzy w tym zakresie. Należy wskazać, że kwestie te wykraczają poza zakres kompetencji Rady Powiatu i podjęcie kampanii informacyjnej mimo pozytywnej intencji mogłoby zostać publicznie i społecznie odebrane właśnie jako przekroczenie kompetencji. Pozytywne rozpatrzenie petycji mogłoby zostać uznane również przez organ nadzoru za przekroczenie kompetencji przez Radę Powiatu.

RADCA PRAWNY

Agnieszka Bożyczko
Agnieszka Bożyczko

Wyciąg z przepisów:

Art. 4. [Warunki dopuszczalności pobrania tkanek, komórek i narządów ze zwłok ludzkich]

1. Komórki, tkanki i narządy mogą być pobierane ze zwłok ludzkich po stwierdzeniu zgonu w sposób określony w ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty w celach diagnostycznych, leczniczych, naukowych i dydaktycznych.

2. Komórki, tkanki lub narządy ze zwłok ludzkich mogą być pobierane również w czasie sekcji zwłok dokonywanej na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 5. [Negatywna przesłanka dopuszczalności pobrania komórek, tkanek lub narządów ze zwłok ludzkich w celu ich przeszczepienia lub zastosowania u ludzi]

1. Pobrania komórek, tkanek lub narządów ze zwłok ludzkich w celu ich przeszczepienia lub pobrania komórek lub tkanek w celu ich zastosowania u ludzi można dokonać, jeżeli osoba zmarła nie wyraziła za życia sprzeciwu.

2. W przypadku małoletniego lub innej osoby, która nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych, sprzeciw może wyrazić za ich życia przedstawiciel ustawowy.

3. W przypadku małoletniego powyżej lat szesnastu sprzeciw może wyrazić również ten małoletni.

4. Przepisów ust. 1-3 nie stosuje się w przypadku pobierania komórek, tkanek i narządów w celu rozpoznania przyczyny zgonu i oceny w czasie sekcji zwłok postępowania leczniczego.

Art. 6. [Forma wyrażenia sprzeciwu na pobranie komórek, tkanek lub narządów]

1. Sprzeciw wyraża się w formie:

1) wpisu w centralnym rejestrze sprzeciwów na pobranie komórek, tkanek i narządów ze zwłok ludzkich;

2) oświadczenia pisemnego zaopatrzonego we własnoręczny podpis;

3) oświadczenia ustnego złożonego w obecności co najmniej dwóch świadków, pisemnie przez nich potwierdzonego.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się również do sprzeciwu wyrażanego przez przedstawiciela ustawowego.

3. Sprzeciw jednego przedstawiciela ustawowego lub osoby, o której mowa w art. 5 ust. 3, jest skuteczny w stosunku do pozostałych.

4. Sprzeciw może być cofnięty w każdym czasie w formach, o których mowa w ust. 1.

Art. 7. [Centralny rejestr sprzeciwów na pobranie komórek, tkanek i narządów ze zwłok ludzkich]

1. W celu rejestrowania, przechowywania i udostępniania wpisu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, oraz zgłoszeń o wykreślenie wpisu sprzeciwu, tworzy się centralny rejestr sprzeciwów na pobranie komórek, tkanek i narządów ze zwłok ludzkich, zwany dalej "centralnym rejestrze sprzeciwów".

2. O dokonaniu wpisu sprzeciwu w centralnym rejestrze sprzeciwów lub o jego wykreśleniu niezwłocznie zawiadamia się przesyłką poleconą osobę, której sprzeciw dotyczy, lub przedstawiciela ustawowego takiej osoby.

3. W centralnym rejestrze sprzeciwów zamieszcza się następujące dane osoby, której sprzeciw dotyczy:

1) imię i nazwisko;

2) datę i miejsce urodzenia;

3) numer PESEL, jeżeli posiada;

4) adres i miejsce zamieszkania;

5) datę oraz miejscowość, w której sprzeciw albo jego cofnięcie zostały sporządzone;

6) datę wpłynięcia sprzeciwu albo datę wpłynięcia zgłoszenia o wykreślenie wpisu sprzeciwu.

4. W przypadku, o którym mowa w art. 5 ust. 2, w centralnym rejestrze sprzeciwów zamieszcza się również dane określone w ust. 3 pkt 1-3 dotyczące przedstawiciela ustawowego.

5. Dane, o których mowa w ust. 3 i 4, przechowuje się przez okres 5 lat, licząc od dnia śmierci osoby, której sprzeciw dotyczy, a po jego upływie - niszczy się w sposób uniemożliwiający identyfikację tej osoby.

6. Informacji o tym, czy sprzeciw danej osoby jest umieszczony w centralnym rejestrze sprzeciwów udziela się niezwłocznie po otrzymaniu pytania od lekarza zamierzającego dokonać pobrania lub osoby przez niego upoważnionej.

7. Centralny rejestr sprzeciwów prowadzi Centrum Organizacyjno-Koordynacyjne do Spraw Transplantacji "Poltransplant".

7a. Centrum Organizacyjno-Koordynacyjne do Spraw Transplantacji "Poltransplant" udostępnia dane zawarte w centralnym rejestrze sprzeciwów systemowi informacji w ochronie zdrowia, o którym mowa w ustawie z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2020 r. poz. 702, 1493 i 1875).

8. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia centralnego rejestru sprzeciwów oraz sposób ustalania istnienia wpisu w tym rejestrze, uwzględniając możliwość prowadzenia tego rejestru w formie elektronicznej.

Art. 8. [Warunki pobrania komórek, tkanek i narządów w przypadku podejrzenia zgonu w wyniku czynu zabronionego; sprzeciw prokuratora]

1. Jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że zgon nastąpił w wyniku czynu zabronionego stanowiącego przestępstwo, pobrania komórek, tkanek i narządów można dokonać po uzyskaniu od

właściwego prokuratora informacji, że nie wyraża sprzeciwu wobec zamiaru pobrania komórek, tkanek i narządów, a gdy postępowanie jest prowadzone przeciwko nieletniemu - stanowiska sądu rodzinnego.

2. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb uzyskania informacji lub stanowiska, o których mowa w ust. 1, uwzględniając w szczególności potrzeby postępowania dowodowego oraz sposób postępowania w przypadkach niecierpiących zwłoki.

Art. 9. [Lekarze wyłączeni z postępowania dotyczącego pobierania i przeszczepiania komórek, tkanek lub narządów od osoby zmarłej]

6. W postępowaniu obejmującym pobieranie i przeszczepianie komórek, tkanek lub narządów od osoby zmarłej nie mogą brać udziału lekarze, o których mowa w art. 43a ust. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry, którzy stwierdzili u tej osoby trwale nieodwracalne ustanie czynności mózgu (śmierć mózgu).

Art. 9a. [Lekarze wyłączeni z postępowania dotyczącego pobierania i przeszczepiania komórek, tkanek lub narządów od osoby zmarłej]

2. W postępowaniu obejmującym pobieranie i przeszczepianie komórek, tkanek lub narządów od osoby zmarłej nie mogą brać udziału lekarze, o których mowa w art. 43a ust. 6 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry, którzy stwierdzili u tej osoby nieodwracalne zatrzymanie krążenia poprzedzające pobranie narządów.

Art. 9b. [Lekarze wyłączeni z postępowania dotyczącego pobierania i przeszczepiania komórek, tkanek lub narządów od osoby zmarłej]

W postępowaniu obejmującym pobieranie i przeszczepianie komórek, tkanek lub narządów od osoby zmarłej nie może brać udziału lekarz, który stwierdził zgon tej osoby.

Art. 10. [Obowiązek ustalenia istnienia sprzeciwu przed pobraniem komórek, tkanek lub narządów od osoby zmarłej]

Przed pobraniem komórek, tkanek lub narządów od osoby zmarłej lekarz lub osoba przez niego upoważniona:

- 1) zasięgają informacji, czy nie został zgłoszony sprzeciw w formie określonej w art. 6 ust. 1 pkt 1;
- 2) ustalają istnienie sprzeciwu wyrażonego w formach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2 i 3, na podstawie dostępnych informacji lub dokumentów.

Art. 11. [Obowiązek nadania zwłokom należytego wyglądu po pobraniu komórek, tkanek lub narządów]

Lekarz pobierający ze zwłok ludzkich komórki, tkanki lub narządy jest obowiązany zapewnić nadanie zwłokom należytego wyglądu.